

BISERICA și ȘCOLA.

Foia bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 5 fl.—cr., pe 1/2 an 2 fl. 50 cr.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERȚIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl.; până la 200 cuvinte 4 fl.;
și mai sus 5 fl v. a.

Correspondențele se se adreseze Redacțiunii

„BISERICA și ȘCOLA.“

Er banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

Nr. 7500.

IOAN,

din îndurarea lui Dumnezeu episcop diecesan al Aradului, Orașii-mari, Ienopolei și al Halmagiului, precum și al părților adnesate din Banatui-Temișan.

Iubitului cler și popor eparchial: dar și milă dela Dumnezeu Tatăl și Domnul nostru Isus Christos.

„Nașterea ta Christose Dumnezeul nostru, a răsărit lumii lumina cunoștinții.“

După multele griji și necazuri și după feluritele cercări și greutăți, ce le întâmpinăm în viață, și mai ales după cercarea mai nouă a introducerii cunoscutei legi așa numite: politice-bisericești, ne cade bine când mai ajungem și câte o zi mai bună, câte o zi mai însemnată, și de bucurie, care mai depărtează simțul de durere din sufletul nostru înlocuindu-l cu altul mai de mângăere și de bucurie.

O asemenea zi însemnată și de bucurie este, fără îndoială iubiților, și ziua de astăzi, în care sărbătorim amintirea marelui eveniment de odinioară al nașterii celui de pre trup, a Domnului și Mântuitorului nostru Isus Christos.

Precumcă ziua aceasta este mare și însemnată, destulă dovadă, întrunirea noastră de acum, în număr așa mare, aici în casa lui Dumnezeu, ear precumcă ea mai este și zi de bucurie, este altă dovadă bucuria ce o simțim în sufletele noastre, ce se arată și pre fețele noastre.

Și într'adevăr zi mare și de bucurie este aceasta iubiților, pentru că ea ne amintește cea mai mare îndurare alui Dumnezeu spre neamul omenesc; ne amintește acel eveniment mare și minunat, de odinioară, când prea bunul Dumnezeu în nemărginita sa îndurare, trimise în lume pre unul născut Fiul său Domnul nostru Isus Christos, ca să mântuiască pre oameni din osânda păcatului, și de relele urmări ale aceluia, sub cari suferiau de veci, și prin această și de osânda robiei, în care îi aruncase acel păcat, și să-i ridice earși la starea fericirii cei dintâi, la sta-

rea de fi și moștenitori ai lui Dumnezeu, precum ne spune și S. Apostol Pavel zicând: „când a venit plinirea vremii a trimis Dumnezeu pre unul născut Fiul său, carele s'a făcut sub lege, ca pre cei de sub lege să-i răscumpere, pentru aceea numai sunteți robi, ci fi, ear de sunteți fi, și moștenitori sunteți ai lui Dumnezeu, prin Isus Christos!“ (c. 4 v. 4.)

Eată dar iubiților pentru ce este ziua această mare și însemnată; eată pentru ce o sărbătorim noi și cur noi întreaga creștinătate, cu atâta evlavie și bucurie; eată pentru ce s'au bucurat de nașterea Domnului, nu numai oamenii pre pământ, ci și îngerii în ceriuri cântând: „mărire întru cei de sus lui Dumnezeu și pre pământ pace și între oameni bunăvoire! Eată și pentru ce a vestit îngerul Domnului păstorilor aflători în jurul Vifleemului la nașterea Domnului: „bucurie mare că s'a născut vouă astăzi mântuitoriu, carele este Christos Domnul.“ Eată și pentru ce s'a arătat stéua și pentru ce au alergat și regii dela răsărit la închinarea Domnului: deci veniți să ne bucurăm și noi Domnului, și se i-ne închinăm, mulțămindu-i din adâncul sufletului nostru, pentru cea negrăită îndurare spre noi; dar totodată să ne ocupăm și de unele cugetări evlaviose despre nașterea Domnului, pentru a lua și la această ocaziune, niște învățături bune și folositoare.

Dacă vom cugeta iubiților, că starea cea tristă și durerósă a oamenilor, din naintea venirii Domnului pre pământ, a fost urmarea vechiului păcat, carele întru atâta întunecase mintea și cunoștința oamenilor, încât ei nu cunoșteau pre adevăratul Dumnezeu, nu știau că sunt făptura cea mai alésă a lui Dumnezeu și cu atât mai puțin îi cunoșteau scopul său chie-marea cea măreță; dacă vom cugeta că în urma acestora, omul înclinând tot mai mult spre rele, tot mai tare se departă de bine și fericire, scopul suprem al lui, atunci vom înțelege tot mai bine, că fără un ajutoriu extraordinariu al lui Dumnezeu, omul nu se mai putea ridica din cea grozavă decădere, că

prin urmare era neapărat de lipsă venirea unui mântuitoriu (Mesia) din veci făgăduit, era neapărat de lipsă venirea Domnului nostru Isus Christos, ca să ștergă vechiul păcat, și să lumineze mintea și cunoștința omului cea întunecată, precum ne spune și tropariul nașterii *cu lumina minții și a cunoștinții*, ca omul să cunoscă pre adevăratul Dumnezeu, să-și cunoscă chemarea cea măreță, și așa să se ridice earăși la starea fericirii cei dintâi.

Ce învățături mari și folositoare acestea, cum ne spun ele, că precum în vechime, numai păcatul și întunecarea minții și a cunoștinții au împins pre ómeni, la starea cea tristă și durerosă; tot asemenea și acuma, tot numai păcatele și întunecarea minții și a cunoștinții îi împing, la o mare parte și din neajunsurile și greutățile ce-i apasă; cum ne spun ele, că dacă voim a ne mai ușora de necazuri și greutăți, atunci să ne părăsim și de păcate, și să ne luminăm mintea și cunoștința, ca să ne putem croi, și să merităm, și dela Dumnezeu o sorțe mai bună; în sfârșit, cum ne spun ele, ca și până la ajungerea unei sorți mai bune, să nu decădem cu inima; ci se ne întărim a suporta toate necazurile și greutățile, cu adevărată bărbăție și tot cu asemenea bărbăție a conlucra și înșine, din toate puterile, la îmbunătățirea sorței noastre. Să ne întărim credința în Dumnezeul părinților nostri, nădăjduind, că precum în trecut, așa și în viitoriu același prea bun Dumnezeu nu ne va uita, ci la sosirea vremii, ne va trimite și nouă ajutoriul său cel puternic, precum a trimis și în vechime mântuire poporului său.

Din acestea putem vedé iubitorilor, că dacă voim îmbunătățirea sorței noastre, — și cine n'ar voi acésta? — atunci mai înainte de toate, să ne întărim în credința noastră în Dumnezeu, să suportăm toate cu adevărată bărbăție, să ne luminăm tot mai mult mintea și cunoștința, și apoi să conlucrăm și noi din toate puterile la ridicarea noastră, ajutându-ne și noi înșine, după proverbul cunoscut: *„ajută-te mai întâi tu și apoi te va ajuta și Dumnezeu“*, căci așa apoi ne va trimite și Dumnezeu ajutoriul său cel puternic.

Precum plugariul numai după ce își va ara, sămăna, și cultiva bine pământul său, și după ce el va face tot ce-i stă în putere în economia sa, va puté nădăjdui ca și bunul Dumnezeu, prin căldură și ploie la bună vreme, va crește și va spori sămânța aruncată în pământ; tot asemenea, și noi numai atunci putem nădăjdui în ajutoriul lui Dumnezeu și prin acésta la mântuirea noastră de neajunsuri, decă vom fi conlucrat și noi la acea mântuire, făcând și din parte-ne tot ce ne stă în putință.

Pentru-ca însă conlucrarea noastră să aibă rezultate cât mai bune, este neapărat de lipsă, să fie bine cumpănită și combinată; ear pentru a fi bine combinată, earăși este neapărat de lipsă, să fie condusă de minte și cunoștință luminată: astfeliu dar este neapărat de lipsă să ne luminăm tot mai mult

cu lumina cunoștinții în direcție religioasă, pentruca se putem combina cât mai bine lucrările noastre, căci în ce măsură ne vom lumina și cultiva tot în aceeași ne vom ușora și de neajunsuri și greutăți, și ne vom apropria tot mai tare de bine și fericire, precum ne spune și sânta scriptură dicând: *„fericit e omul carele a aflat înțelepciunea și muritoriul carele a cunoscut știința.“* Pild. sol. 33, 13.

Așa au făcut și fac și celelalte popóre conlocuitoare iubitorilor. Și ele s'au luminat și se luminează tot mai mult, și de aceea le și vedem în stare mai bună, ocupând loc mai ales în societate. Așa trebuie să facem și noi. Să ne luminăm și să ne cultivăm tot mai mult ca să putem ținé pas, séu concurență cu celelalte popóre, căci numai făcând așa vom puté înfrunta toate cercările ce ar veni asupra-ne, fără slăbirea vituții noastre.

Pentru acésta a venit și Domnul din ceriu pre pământ; pentru acésta a întemeiat Biserica sa cea sântă, pe pétra cea tare a credinții, ca să lucre totdeauna la delăturarea întunerecului și la lățirea luminii și a cunoștinții; și tot pentru acésta și s. Biserică a întemeiat Șcôla sa confesională.

Din acésta veți înțelege iubitorilor, că cele mai bune și unicele sigure mijloce pentru luminarea minții și a cunoștinții sunt cele două așezăminte sante: Biserica strămoșescă și șcôla noastră confesională. Și adecă, Biserica pentru luminarea și cultivarea celor în vârstă mai înaintată, ér Șcôla pentru luminarea și cultivarea tinerimei noastre.

Precum lumina și cultura religioasă sunt singurele mijloce la înaintarea și la îmbunățirea stării noastre: tot asemenea și Biserica străbună cu Șcôla ei confesională, sunt singurul izvor al luminării și cultivării noastre, și al apropierii noastre tot mai mult de bine și fericire.

După-ce însă Biserica și Șcôla, numai așa vor fi adevărat izvor de lumină și cultură religioasă, dacă preoții și învățătorii. — sufletul Bisericei și al Șcôlei — vor fi la înălțimea chemării lor: așa dar este cel mai mare interes și folos al nostru, a sprijini tot mai mult aceste două așezăminte sante, și a-le înzestra cu preoți și învățători tot mai vrednici, cari să fie în stare a lumina și cultiva tot mai mult pretoți ai nostri, fără osebire.

Luminarea și cultivarea noastră, iubitorilor, este condițiune și întebare de viață, dela care depinde sorțea și viitoriul nostru, și fără de care ni să primejdueste acel viitoriu, și chiar esistența noastră. De aceea și întemeierea, apoi susținerea și sprijinirea Bisericelor și a Șcôlelor noastre, s'a privit și să privește totdeauna, de una dintre cele mai mărețe fapte bune, și plăcute lui Dumnezeu și ómenilor. Pentrucă cine ajută și sprijinește aceste 2 așezăminte sante, acela pune cea mai solidă temelie la viitoriul și esistența unui întreg popor, spriginind bunăstarea și înaintea lui, sprijinind creșterea de bărbați fruntași învățați și luminați, în folosul bisericei, patriei și națiunei.

Eată dar iubiților, cum sörtea și viitoriul nostru depinde dela luminarea și cultivarea noastră; eată cum Biserica și Șcôla, sunt cele mai sigure mijlôce pentru luminarea și cultivarea noastră, eată cum putem ajunge ȃile mai bune și mai tignite. Deci veniți sê ne propunem a lucra din tôte puterile la luminarea noastră cu lumina cunoștinții, adusă în lume, de Domnul nostru Isus Christos, ca se nu mai fim înapoia altor popôre, ci sê ne ridicăm la acea bunăstare, vază și onôre, la care sê află acelea, și așa sê se împlinescă și față de noi cuvintele vestite de inger la nașterea Domnului: „*Eată vestesc vouê bucurie mare, că s'a născut vouê astăđi mântuitoriu.*“

Veniți sê ne însemnăm bine, în mintea noastră, că numai prin cele 2 așezăminte sante „*Biserica și Șcôla*“ ne putem lumina, și cultiva în direcțiune bună și folositoare, și așa sê înbrășem din tôte puterile acele 2 așezăminte, cercetând cât mai regulat s. Biserică, nu numai pentru a ne ruga lui Dumnezeu, și pentru a ne întări tot mai mult în credința în Dumnezeu; dar și pentru a ne lumina și cultiva din slujbele dumnezești și din cuvântările ocașionali.

Veniți sê înbrășem cu tótă căldura sufletului și șcôla noastră confesională, așa, ca se nu fie nici un părinte, carele n'ar contribui cu tótă bunăvoința, la susținerea șcôlelor noastre, și nici un părinte, carele nu și-ar trimite pruncii sêi regulat, la șcôla ca sê învețe legea Domnului, și sê se lumineze, și așa sê știe câștiga mai cu înlesnire, cele de lipsă în viață; sê și cunoască și sê și apere drepturile în vreme de lipsă, și sê devină membru folositoriu familiei, bisericeii, națiunii și patriei, ér pentruca se putem întimpina și spesele rcerute la acestea, — veniți sê ne propunem a căuta cât mai bine de afacerile și ocupațiunile noastre, a ne strădui la lucrurile noastre; a cruța câștigul și agonisita noastră, pentru-ca prin acêsta, cu ajutoriul lui Dumnezeu, sê ne ușorăm tot mai mult de neajunsurile ce ne apasă, și așa nu numai aceste sante zile, dar și celelalte ale vieții noastre se fie tot mai plăcute și mai tignite.

Ceea ce eu dorindu-vê din inimă, tuturor, mari și mici, bogăți și sêraci, și poftindu-vê ca aceste s. sêrbători, și cele apropietóre ale anului nou și ale botezului Domnului, sê le petreceți în pace, sănătate, mulțămire și indestulare acum și la mai mulți ani fericiți, cu bine cuvântare archierescă am remas,

Arad, la sêrbătorile nașterii Domnului din 1895.

Al Vostru tuturor

de binevoitoriu :

Ioan Meșianu, m. p.

Episcopul Aradului.

La nascerea Domnului!

A luat Domnul Ceriului și al pământului corp omenesc, ca sê îmbine pământul cu Ceriul, sê învețe pre om a cunoște pre Dumnezeu, și sê-l, crească pentru a trăi după voința Lui. Taină neînțelêsă este acêsta minții omenesci. Și precum omul dântăi nevrednic s'a făcut față de Făcătorul sêu prin păcatul neascultării: tocma așa proroci mincinoși s'au sculat în decursul veacurilor, ca sê slăbescă din inima popôrelor puterea credinții în intruparea și divinitatea Mântuitorului Christos. Streină a fost totdeauna de neamul românesc ori ce încercare de a-l abate dela credința lui neclătită în aceste sante învățături cardinale ale evangheliei. Streină va fi și astăđi și totdeauna pentru neamul nostru o asfeliu de încercare. S'a înmulțit însê în timpul din urmă în lumea mare numărul ispitelor, cari se încercă astăđi cu multă putere seducetóre a propovedui între ómeni duchul lumii cu fêtul lui: materialismul, — și a răpi popôrelor acea viêta ideală ticită, carea o dă omului credința în Dumnezeu, arma cea de nebiruită biruință pentru mântuirea și fericirea ómenilor.

Spre acest scop sânt instituite santele ȃile de sêrbătóre, ca sê-ne apere încontra duchului rêu al vremurilor. Ne înălțăm în aceste sante ȃile preste greutățile necazurilor ȃilnice ale vieții; și datinile religioșe păst.ate cu atâtă sfonteniă de bêtrânii nostri și de noi, petrecerea în sânta biserică în rugăciune și în meditațiuni evlavióșe ne rentinereșca prin întărirea noastră în credință, ca cu atât mai cu multă bărbăția sê putem suporta greutățile necazurilor ȃilnice și viforul ispitelor.

Bogăția mare este pentru om tária și stêpânia credinții în Dumnezeu. Înavuțându-ne din acêsta vecinică bogăția, și înaintând dilnic în credință doctrina evangheliei divine pentru noi acea făclia pururea arȃetóre, carea ca și odiniórá stêua maghilor ne dă direcțiunea nimerită în calea cea necunoscută a acestei vieți.

În ȃile bune și în ȃile grele părinții și înaintășii nostri în butul tuturor furtunilor, prin cari au trecut, au aflat în acêsta credință adevêrul. L'am aflat, și-l vom afla totdeauna și noi, pentru că Domnul Ceriului și al pământului vecinic revarsă darul și ajutoriul sêu tuturor celor ce alêrgă la Dênsul. În casa Domnului alergăm astăđi cu toții, ca cuvântul cel vecinic părintesc al Sêu sê-ne îndrepteze, și povețuiescă în tôte ȃilele vieții noastre.

Călcând în urmele bêtrânilor, și continuând calea urmată de dênșii de a-ne încălđi și înspira în

modul nostru de gândire și acțiune de arma cea nebiruită a credinței, vom lupta cu succes și bărbăție și în veacul de acum în contra tuturor ispitelor duchului vremii, în carea trăim. Domnul este cu noi, și nimenea împotriva noastră!

Sărbători fericite!

Invitare de prenumerațiune.

Cu 1 Ianuarie 1896 „Biserica și Școla“ intră în anul XX al existenței sale. Și împrejurările, în cari ne găsește anul 1896, sânt după toate semnele pentru biserică și poporul nostru în genere și în special pentru biserică și poporul din eparchia Aradului, din cele mai grele.

Este pus astăzi la grea probă sântul de pietate creștinăscă al poporului nostru. Și în o astfelu de situațiune este neapărat grea misiunea, ce cade în sarcina organelor și corporațiunilor noastre bisericesti și școlare. A noastră dată și sorțe a fost însă că să fim învățați cu ori ce greutate; și cele ce s'au lucrat în timpul din urmă în Metropolia noastră în genere și în special în eparchia Aradului ne sânt cu o dovadă mai mult: că cu zel și înțelepciune, și ținând în lucrarea noastră întru toate linia de conduită, carea ni-o marchază dezvoltarea noastră istorică, — scim și putem continua cu succes calea noastră în dezvoltare. A contribui după putință la marcarea acestei linii de conduită a luat angajamentul „Biserica și Școlă“, prin programa sa. Conscii acestui angajament ne-am silit după puterile, de cari am dispus a-ne face totdeauna datorința în decursul anilor trecuți, și ne vom sili a-ni-o face și în viitoriu, sperăm, tot mai mult succes.

Astăzi cestiunile mari cari privesc biserică și școlă noastră reclamă tot mai mult interes și mai multă interesare. Și din parte-ne nu vom întrelăsa a ne face interpreți fideli ai acestui interes continuând a tracta cestiuni, cari privesc trecutul și actualitatea bisericeii noastre naționale, și în special cestiuni cari privesc administrațiunea bisericeii și școlii noastre, tractând toate aceste cestiuni cu obiectivitatea, carea o reclamază și în spiritul sfintei evanghelii și al aședemintelor noastre bisericesti.

Mulțămind onoratului public pentru sprijinul, carele ni-la dat până acum întru susținerea acestei foi și nădăjduind în ajutorul lui Dumnezeu deschidem abonament nou la „Biserica și Școlă“ pentru anul 1896 pre lângă condițiunile, cari se vęd în funtea foi.

Redacțiunea.

Epistolele parochului bătrân.

IV.

Iubite Nepôte!

Acuși vor fi trei luni decând s'a introdus și la noi căsătoria civilă și matriculele de stat și deci am putut vedè multe lucruri din soiul acesta cum s'au întemplat Noi preoții de legea noastră ne-am supus stărilor nouă și n'am făcut impropovire nicăiri, de-și șcim că ele ne-au adus multe pagube. Cu toate aceste eu cred că pagubele noastre sunt cu mult mai puțin față de incurcături și neplăcerile ce au se urmeze în viitoriu pentru aceia, cari în forma de acuma au alcătuit legile așa numite „bisericesci.“ Nici nu se pot încungiura neplăcerile și incurcături când privim la întocmirea unui sat fiă mic, fiă mare — din țără.

Până acuma matriculele le purtau preoții și le puteau purta ușor, căci toate botezurile, cununile și immormentările se făceau printr'eușii. Matriculele preoților și de acum nainte vor fi bune. Cum vor fi însă cele de „stat“?! Cine va potè sta bun de ele?!

Ca de pildă îți-înșir aci numai vr'o câteva întemplări din cele multe câte le șcim și câte nu le șcim.

Intr'o comună resfirată se nasce un prunc; părinții se îngrijesc ca se fiă botezat; preotul e cu îndemână. 'l-boteză și-'l induce în matriculă; peste 4 zile pruncul móre, vine vizitatorul de morți, carele din întemplan era aprópe, vede și el că pruncul a murit; preotul nu voiesce se-'l îngrópe până nu aduce dela notariul îngăduință; notariul e cale de jumătate și; în ziua în carea ar fi trebuit să fiă immormentarea, tata pruncului se duce la notariu — în a patra comună; nóptea sosește acasă; în ziua următoare vine la preotul și-i spune că notariul e dus la restaurația vărmegească! — Ce cređi Iubite nepôte! — ce a urmat de aci? — Aceea, că mortul s'a îngropat a cincia și; aceea, că bietul om a fost spăriat că va fi pedepsit cu 10 fl. pentru-ce n'a arătat nașcerea pruncului; ca nărocul că n'are nici 10 cr. în totă coliba lui căci de era bogat, jumătate din avere 'l-costa un botez și o îngropațiune. Acesta sa întemplat în comuna B. nu departe de L. — Câte de aceste se vor întempla prin întreaga țără!!

O șozenie i-s'a întemplat și părintelui Terentie. Notariul adevă l'a recercat oficios, firește în limba magiară, să-i trămită informațiune despre familia lui Rozsa Vidor. Părintele Terentie a respuns că astfelu de nume nu este în parochia densusului, deci nu-i potè slugături. De aci a urmat, că notariul a făcut arătare la fibirău, fibirăul la vițișpan.

Vițișpanul — om cu vederi mai largi — slobozesce poruncă cătră fibirău ca să pipăiescă ce e pincina de păr. Terentie se impropovește? — Fibirăul se pune în conșelegere cu d-l prota, d-l prota trage pre păr. Terentie la respundere; acesta se mântuiesce cu conscripția poporală; dl prota se convinge că în întreaga parochiă a părintelut Terentie nici nu este nici n'a fost cap de om, carele se fi purtat nume

de Rozsa Vidor. Si putè-vei gici Iubite Nepòte! că ce a urmat de aci? — Acea, că nu peste mult tot acel notariu (de altmintrea crescut cu prescură) scrie părintelui Terentie ca se-i găsesc înfărmățiune despre familia lui Ruja Ilarie. Astă familiă s'a găsit în con-scripția și păr. Terentie a-și făcut din destul recercării.

Veți Iubite Nepòte! suntem numai la începutul începutului! Să șcii că matriculele nouë sunt pline de Virág, de Erzsébet, de Szilárd, de Șoma (gândesci, din Samuil. Te înșeli, din Cornel), de Gervász ș. a. Și se șcii Iubite Nepòte! că nu numai că numele românești și creștinești ni le schimonoșesc, ci pun cu totul alte nume ce nici cu gândul nu gândesci; așa d. p. eu am botezat mai de ună și un prunc pe numele Lăpëdat, m'am trezit că la casa satului e pus pe numele Lajos. Cu păr. Arsentie s'a întemplat o șodă întemplare. Intr'o Duminică i-s'a întemplat de odată două botezuri: aduseseră la biserică un prunc și o fătă, amândoi porobocii din părinți fruntași și cu trecere în sat.

La punerea numelui nașa și tata pruncului au împoterit pre păr. Arsentie ca se pună nume după placul dînsului, și păr. Arsentie dișe: Să-l chime dară Corneliu, ca pre pruncul meu. Când la punerea numelui porobócei, nașa așijderea a rugat pre preotul, ca de ore-ce nimeresce așa nume frumoșe, se pune nume și finei sale — și astfel i-puse nume: Aurelia (așa chiamă și pre fia preotului). — Nașele și móșele voișe plecară cătră casă ca se împărtășescă ce nume frumoșe au finii lor. Părinților încă li-a căzut bine la auz aceste nume frumoșe. Părintele Arsentie și-a făcut datină, de însuși trâmite scrisóre notariului despre pruncii botezați, ca notariul se-ii înducă în matriculă.

Ce mare i-a fost păr. Arsentie năcazul când peste 3—4 săptămâni se ivesc la dînsul părinții amënduror acestor nou botezați cu înfruntări și vorbe grele asupra preotului că a cutezat a-i face de rușine naintea satului și că pruncii lor tot de rușine vor rămâne naintea lumii. — Din una din alta, preotul află din părinți că Corneliu e indus la notariul pe numele Șoma și Șoma e numele unui țigănoc din sat, inholbat, cunoscut ca spaima pruncilor; éra Aurelia e indusă ca Aranyka, și părinții dic că-i indusă de Aránég, adecă în loc de nume de fătă i-s'a dat nume de sat!

'Ți-poți inchipui Iubite Nepòte! câte neplăceri a avut păr. Arsentie cu părinții până i-a putut molcomi — pe o vreme ore-care, căci a făcut rugări, ca să se schimbe numele din matricula satului — așa precum sunt în cea bisericescă. Până acuma n'a sosit nici un respuns încă. Vom vedé ce va urma, căci părinții odată cu capul nu lasă batjocura acésta asupra lor.

Acum se-'Ți povestesc o întemplare șodă și dela mine. Intr'o casă din parochia mea era un fecior de insurat și o fată de măritat; fetei i-veniră pețitori, părinții inșe voiau ca și feciorul și fata să se

cunune într'o și. Feciorul nu se putea cununa căci n'a ieșit dela cătăniă, rugări la ministerium încă nu pòte face, pentrucă i-stă în cale soru-sa, fată mare și harnică de economia cășii. Eu i-am spus deci poporénului meu să fiă odihnit, se-'și mărite fata și să nu se chinuască cu gândul d'a face deodată uspèțul amëndurora. Omul meu însă se duce la notarèșul; acesta ca și totdeuna așa și acuma — mai isteț, a aflat modru spre placul poporénului meu. Cum? — étă că 'Ți voiu povesti numai de cât. — Intr'o demănătă cam la 9 ore aud tropote de cisme naintea cășii. Mă uit pe feréstă, vèd pre soția parochianului meu cu fata lor venind de cătră casa satului. — O întrebaiu: pe unde âmblați Marito? — Respunsul fu următoriu: — Fusèrăm părinte! la casa satului, făcurăm scrisorile cu fata; ea acuma va astepta până va sosi și fratelui ei îngăduința ca să se cunune, și apoi ospèțul l-vom face deodată. Așa a și fost: fata cu mirele ei au încheiat căsătoră civilă; dela casa satului ea s'a dus acasă la parinți, mirele la părinții lui; au trecut apoi trei săptămâni până când a sosit și slobozenia fratelui miresei și étă că într'o casă deodata cu o cheltuielă se făcură două uspețe. Ca norocul că postul ni era în călcăiu și deci âmblară ómenii cu nadejde și cu telegraf — de sosi slobozenia tocmai la vreme, altcum mirésa cu căsătoră civilă încheiată — tot mai purta portul fetesc până la deslegatul luminilor. Veți Iubite nepòte! poți cunoșce numai de aci, că ce părere are poporul nostru despre căsătoră civilă!

Ce va fi în viitoriu — nu putem sci; dl prota la conferința preoțescă ni-a spus că vremea ne va învăța spre mai multe. Notariul nostru dice că așa li-a diș și lor inspectorul de matricule; nici însuși nu scie ce învățături se le dee, vremea îi va învăța și pre dînsul și pre ei.

Până acum așa vedem că se sémănă cu nădejde — la vènturi, vremea va aduce cu sine și secerișul.

Prelegeri din psihologie.

(Continuare.)

Deosebirea între cugetare și fantasiu. Deosebirea esențială între fantasiu și cugetare constă în aceea, că cea dintăiu combină reprezentațiunile singulare unele cu altele așa, încât aceste combinări posed o formă vie, intuitivă, tocmai ca obiectele reale din lumea externă; pe când la cea din urmă reprezentațiunile au valoare de noțiuni, și prin urmare ele sunt cu atât mai puțin intuitive, cu cât stau în raporturi mai multiple cu alte noțiuni. Deci activitatea fantasiei se termină, și se începe activitatea inteligenței sau cugetarea logică la acel punct, unde reprezentațiunile au însemnătate de noțiuni. Acea ce în limbajul de toate zilele numim „cugetare“ este acusi o activitate de a fantasiei, acusi de a inteligenței. În cursul normal al reprezentațiunilor noastre aceste două funcțiuni sunt atât de intim legate unele cu altele, încât e foarte dificil de a-le distinge în toată precisiunea.

c) Găsirea de asemănări și deosebiri.

Cea mai elementară operațiune intelectuală este: găsirea de asemănări și deosebiri între reprezentațiunile existente în conștiință, precum și găsirea

și stabilirea *gradului* de asemănare și deosebire. Pe baza acestor operațiuni elementare cuprindem obiectele în *clase*. De ex. pentru a forma clasa „arborilor,” vom privi toate însușirile, în cari aceste obiecte seamănă între ele, precum: toți arborii au rădăcini, trunchiu, ramuri, șcl. Toate obiectele, cari vor posedea însușirile numite, vor intra în această clasă. Înse clasificarea obiectelor se poate săvârși numai așa, că apercipiunea alege și isolează una sau mai multe din însușirile, ce alcătuiesc obiectele din natură, și le consideră în parte. Această operație se numește: *abstracțiune*. De ex. când voesc să aleg la un loc obiectele „rotunde,” trebuie să nu consider decât calitatea de „formă,” și să las la o parte pe cea de greutate, culoare, gust, șcl. șcl.

d) Noțiunile.

Notele esențiale și cele accidentale. Fiecare obiect prezintă mai multe însușiri sau proprietăți, de ex. „masă” are tablă, picioare, e încornurată sau rotundă, de lemn, de piatră, șcl. Însușirile unui obiect se numesc *notele* sale. Obiectele, cari aparțin la aceeași clasă, au 1) note de acelea, cari sînt comune tuturor obiectelor, sînt stabile și neschimbate; fără de acestea nici nu ne putem cugeta obiectul ca atare; 2) note, pe cari le au numai unele dintre obiecte; aceste note sînt schimbăcioase, ba pot să și lipsească. Pe cele dintâiu le numim: *note esențiale*, ear pe cele din urmă: *note accidentale*. De ex. la „arbore” note esențiale sînt: rădăcinile, trunchiul, ramurile, frunzele; ear accidentale: înălțimea și grosimea mai mare, ori mai mică, forma frunzelor, șcl.

Noțiunile logice. De oare-ce reprezentațiunile generale sau noțiunile psihologice, despre cari am tractat mai sus, totdeauna cuprind în sine, mai mult ori mai puțin și note accidentale, și de oare-ce operația cu astfel de reprezentațiuni poate să inducă cugetarea noastră în erori, se arată necesitatea de a forma și a stabili astfel de noțiuni, cari sînt curățite de toate elementele accidentale și conțin numai *notele esențiale* ale obiectelor de aceeași clasă. Aceste noțiuni se numesc: *noțiuni logice*, sau *idei* în înțeles mai restrins. Formarea noțiunilor și operația cu ele se zice: *ideațiune*. Pe gradul inferior al conștiinței noțiunile logice nici nu vin înainte, ba și în cugetarea ordinară a omului matur ele adesea se substituie prin noțiuni psihologice.

Conținutul noțiunii. Totalitatea notelor esențiale, din cari se constituie o noțiune, face *conținutul* sau *înțelesul* ei, de ex. din compunerea notelor: rădăcină, trunchiu lemnos, ramuri, frunze, flori, fructe se alcătuiește conținutul noțiunii „arbore.” În actul înțelegerii notele nu se adună una cu alta ca individualități, ci se pătrund reciproc și se unifică; deci conținutul nu e numai simpla insumare a notelor, ci *totalitatea* lor. În privința conținutului noțiunea poate fi: 1) *simplă*, când conține numai o singură notă, de ex. „mare,” „nimic,” șcl; 2) *compusă*, când se

alcătuiește din mai multe noțiuni parțiale, de ex. „casă,” „arbore,” „om,” șcl.

Raportul noțiunilor după conținut. Dacă comparăm noțiunile după conținut, le putem deosebi în noțiuni: 1) *concordante*, cari se pot împreuna în o singură cugetare comună, de ex. noțiunile „galben,” „strălucitor” și „greu” sînt concordante, pentru-că se pot împreuna în noțiunea „aur;” 2) *opuse*, cari în privirea unei cugetări comune se eschid una pe alta, de ex. „greu” și „ușor,” „mic” și „mare,” „cald” și „rece,” șcl.

Sfera noțiunii. Suma obiectelor, la cari se raportează noțiunea, face *sfera* ei, de ex. „leu,” „tigrul,” „lup,” șcl. alcătuiesc sfera noțiunii „animal răpitor.” Deci sfera unei noțiuni este *suma noțiunilor*, cari cuprind pe acea noțiune ca notă în conținutul lor.

Raportul noțiunilor după sferă. În privința sferei două noțiuni se numesc *ordinate*, dacă întreaga sferă a uneia face o parte din sfera celeialalte, de ex. „arbore” și „plantă,” „pasere” și „animal,” șcl. Noțiunea, a cărei sferă cuprinde în sine sferile altor noțiuni, se zice *supra-ordinată* acestora, ear noțiunea, a cărei sferă se cuprinde în sfera alteia, se numește *subordinată* acestei din urmă, de ex. noțiunea „plantă” e supraordinată noțiunii „arbore,” șcl. Noțiunile, cari sînt subordonate unei a treia *pe aceeași linie*, se numesc *coordinate*, de ex. „pasere” și „pește” sînt una cătră alta coordinate, și ambele subordonate noțiunii „animal,” șcl.

(Va urma.)

Dr. P. Pipoș.

Calendarul Indictului

séu al anului bisericesc 1896 visect dela Domnul și

Mântuitorul nostru Isus Christos,

intocmit pe câte o săptămână cu indicațiuni tipiconale privitoare la slujbele dumnezeiești și cu alte însemnări folositoare creștinilor ortodocși.

Luna lui Decembrie (Răpciune, Undrea),

are 31 zile. Ziua are 9 ore, noaptea are 15 ore.

Săptămâna a 32-a după Rusalii. Glasul dominant 6.

Luni în 25. — Nascerea Domnului Dumneșului și Mântuitorului nostru Isus Christos (Crăciunul).

Tipic special. Din cauza Ajunului, care estimp cade Dumineca, slujba Vecerniei o săvârșim după obiceiul la 3 ore p. m. în următorul mod: După binecuvântare și cîm: Împérate ceresc, Sfite Ddeule, Tatăl nostru, Ddme miluesce, Mărire — Și acum. „Venți se ne închinăm” cu psalmul de séra 103, ér după Ectenie cîntăm Stihirile de séra gl 2. Intrare cu Evangelia. Lumină lină, Prochimenul zilei și urméză cetirea Paremiilor cu troparele (al căror sfêrsit se cîntă din strane). După sfêrsitul paremiilor se pronunță Ectenia mică cu întonarea (vosglasul) și îndată (fără „Sfite Ddeule”) și cîm Prochimenul cu Apostolul cătră Galateni (caută-! Miercuri în săptămâna a 15-a după Rusalii, începerea 107: „Fraților duple om grăesc . . .”) apoi Evangelia dela Mateiu (caută-o Miercuri în săptămâna a 6-a după Rusalii, începerea 53: „Dis'au Domnul pilda acésta: Asemenea este Împărătiea Ceriului grăunțului de muștar . . .) După Evangelie și cîm Ectenia mare cu rugăciunea: „Invrednicește-ne Ddme” . . . apoi Ectenia cererilor. Înțelepciune și celelalte cu Otpustul, apoi cîntăm Troparul praznicului. *Notă.* Ceealaltă parte a Vecerniei cu Litia se săvâr-

sece dimineță în ziua praznicului. — Polunoșnița nu se face în ziua serbării Născerei și a Botezului Domnului.

Dimineță în ziua praznicului la 6jore sevărsim *Pavercentița cea mare* în regulă (preotul îmbrăcat în felon cădesce biserica întregă) până la Măritorea mică (Doxologia mică) după care nemijlocit se adaugă *rîndușla Litiei*: Stihirile gl 1 cu gl 5 și 6 Stihovna însuși gl 2 și gl 3 cu gl 4. La binecuvântarea pânilor: Tropariul gl 4 de 3-ori: „Fie numele Dlui,“ „Bogații au sêrăci“ etc. După ce ăice preotul: „Bine cuvântarea Dlui preste voi etc... nemijlocit urmăză *Utrenia*, începēndu-se dela: „Mărire întru cei de sus lui Dđeu“ cu cei 6 psalmi obicinuiți. După Ectenie: „Dumăđeu e Dl“ cu Tropariul praznicului de 3-ori. Sedelnele gl. 4 Polieleul cu Mărimurile (Sedelna, gl 4). Antifonul I. al gl. 4. Prochimenul praznicului. Laudele mici. Evangelia dela Matei c. 30 sth 18. Ps 50 și celelalte tot din Mineu. Catavasiile Născerei Dlui cu Pripelele și Troparele pesnei a 9-a. Sfētilna Născerei. Laudele mari gl 4 cu gl 6 și gl 2. Măritorea mare. Tropariul și Otpustul. — *La Liturgie*: (Fiind-că estimp ajunul a căđut pe o đi de Duminecă când adecă s'a sevărsit Liturgia Sftului Ioan gură de aur, — în însăși ziua Praznicului Născerei Domnului sevărsim la timpul seu Liturgia Sftului Vasilie cel mare.) Antifōnele liturgice cu Tropariul și Condacul gl 3 Apostolul cătră Galateni c. 4. st 4. Evangelia dela Mateiu c. 2 st. 13. Imosul și Pricēsna Născerei.

Notă. In tot timpul dela Născerea Dlui până la Ajunul Botezului e deslegare de post și nu se fac mătānii.

Alte însemnări. In noptea spre Crăciun multe familii priveghiēză. In ziua de Crăciun (după sfta Liturgie) umblă cu stēua Vifleemului și după amēđi și cu Cerbuful (Turca, Turca, Bresaja). Butucal Crăciunului arde în cuptoriu ziua întregă. Cu ziua de Crăciun se încep cășlegile (Carnevalul). Crăciunul alb aduce an mānos, ér Crăciunul negru aduce Paști albe. Precum sunt đilele dela Crăciun până la Bobotēză (Botez) așa sunt lunile peste anul întreg. Multe familii romāne prăzauesc Crăciunul și ca patron al casei.

Marți în 26. — *Soborul prea sfintei stăpānei nōstre de Dumăđeu Născētoarei și pururea Feciōrei Maria (Ziua a doua de Crăciun)* și după prăznuirea Născerei Dlui.

Tipic. Sevărsim totă slujba din Mineiu; Stihiri de sēra gl 2 cu gl 6. După Intrare: „Lumina lină“ și Prochimenul mare gl 7. Stihovna însuși gl 8. Tropariul praznicului. (Pavecernița). La Utrenie: Tropariul praznicului. Sedelnele gl 1 și gl 4. Ps 50. Catavasiile Născerei Dlui cu Pripele și Troparele pesnei a 9-a. Sfētilna praznicului Laudele mari gl 4 cu gl 6 și gl 2. Măritorea mare gl 2. Tropariul praznicului. — *La Liturgie*: Fericirile din can. praznicului p. 3 și 6. După Intrare; Mântuesce-ne pre noi... (Antifonul al 2-lea liturgie) cu tropariul praznicului și Condacul soborului gl 6. Ap. cătră Evrei. c 2 st 11. Evangelia dela Mateiu c. 2. st. 13.

Notă. La mănăstirea Tismanei din Romānia se face și pomenirea prea cuv. păr. nostru Nicodim archimand itul.

Alte însemnări. A doua đi de Crăciun merg finii în vizită cu daruri (cu colacul) la nași. —

Miercuri în 27. — Pomenirea sftului întēiului Mnie și Archidiacon Stefan, unul din cei șapte diaconi; a prea cuv. păr. nostri Teodor scrisul și Teodor archieppul Constantinopolei. (După prăznuire)

Tipic. Stihirile de sēra însuși gl 4 cu gl 2. Lumina lină. Proch. đilei. (Paremiile cu Stihirile Litiei gl 2, 4 cu gl 1 și 5. Stihovna gl 1 cu gl 6. Trop. gl 4 și gl 8. — Lu Utrenie: Trop. praznicului cu al Mucenicului gl 4. Sedelnele gl 1 și gl 3. Polieleu. (Sedelna gl 1).

Antifon. Péochimen. Evangelia dela Luca. Ps 50. *Catv Născerei cu Măritōrele Născētoarei*. Sfētilnele. Laudele mari gl 1. 2 cu gl 5. Măritorea mare gl 5. Trop. Sftului. — La Liturgie fericirile praznicului p. 1 și a mucenicului p. 3. După Intrare: Mântuesce-ne pre noi... cu tropariul și condacul. Ap. din faptele Ap. c 6 st 8. Evangelia dela Mateiu c. 21.

Joi în 28. — Pomenirea sftilpr 20.000 M-nici, arși în biserica Nicomediei. (După prăznuire)

Tipic. Stihiri de sēra gl 5 și gl 1 cu gl 4. Stihovna însuși gl 2 cu gl 1. Tropariu gl 2. — La Utrenie. Trop. praz. cu al sftoșilor. Sedelnele gl 8. Ps. 50. Canōnele gl 1. (Condacul gl 2) Sfētilna. Laudele mari gl 4 cu gl 5. Stihovna însuși gl 6.

Vineri în 29. — Pomenirea sftilor 40.000 prunci, cari s'au ucis de Irod în Vifleemul Iudei pentru Christos. (După prăznuire.)

Tipic. Stihiri de sēra gl 4 cu gl 8. Stihovna însuși gl 6 cu gl 8. Trop. gl 1. — La Utrenie: Sedelnele gl 8. Ps 50. Canōnele gl 8 și gl 4. (Condacul gl 6.) Sfētilna. Laudele mari gl 8. Stihovna gl 1, 2, 3 cu gl 5.

Sămbēta în 30. — Pom. sftei M-nițe Anisia și a cuviōsei Teodora din Cesarea. (După prăznuire.)

Tipic. Stihiri de sēra gl 4. Stihovna gl 5. Trop. gl 4 și gl 8. La Utrenie: Sedelnele gl 1 și gl 8. Ps 50. Canōnele gl 4. (Condac gl 4). Sfētilna. Laudele gl 6. Stihovna gl 6 cu gl 5. *Nota*: La Liturgie se cetesce mai întēiu Ap. și Ev. Sămbētei de după Născere, apoi Ap. și Ev. Sămbētei înainte de Născere.

Duminecă în 31. — *Eșirea praznicului Născerei D-lui*. Pomenirea cuv. maicei nōstre Melania Romana (Slujba ei se află la 30 Dec.)

Tipic. Căđēnd Dumineca după Născerea Dlui deodată cu eșirea praznicului Născerei Dlui, sevărsim slujbea în următorul mod: La Vecernie: Stihiri de sēra de ale invierii gl 7 cu ale praznicului și ale sfintei gl 4. Stihovna invierii cu a praznicului. Trop. invierii cu al praznicului. — La Utrenie: Trop. invierii cu al sfintei și al Praznicului. Sedelnele invierii cu Troparele soborului ingeresc. Antifōnele și Prochimenul invierii. Evangelia invierii a 10-a și celelalte ale invierii. Catv. Născerei Dlui cu Pripelele și Troparele praznicului dela pēsna a 9-a. Sfētilna invierii a 10-a cu a praznicului. Laudele invierii și ale praznicului cu „Mărirea“ sftilor și-acum: Prea binecuvântată ești. Măritōrea mare cu tropariul final. — La Liturgie: Fericirile invierii și ale praznicului p. 9-a. După Intrare: Trop. invierii și al praznicului cu Condacul sfintei și al praznicului. Apostolul și Evangelia de după Născere.

Notă. Apostolul și Evangelia Duminecei cea dinaintea Botezului o cetim în 1 Ian. cu a Tăerii împrejur.

Alte însemnări: Sōrele resare la 7.54 apune la 3.54. Ziua a crescut în decursul sēpt. cu 13 minute.

Val. Magdu.

D I V E R S E.

* *Protocol congregual*. In edițiunea Metropolitiei a apărut în tipografia archidieceșană din Sibiu protocolul congregului național-bisericesc ordinariu al metropolitiei romānilor greco-orientali din Ungaria și Trasilvania întrunit la 7/19 Maiu 1895. Acest protocol conține conclusele luate în cele X ședințe ținute în sesiunea ordinară a anului curent și următoarele acluse: cerculariul metropolitan, prin eare se convōcă congregul, cuvēntul presidial la deschiderea congregului, raportul general

al consistoriului metropolitan, din ședință plenară, rapoartele cons. metrop. ca senat bisericesc-scolariu și epitropesc împărțirea cercurilor pentru alegerea deputaților la congresul național-bisericesc și regulamentul pentru organizarea învățământului în școlile populare. Prețul este 1 fl. și se poate procura din cancelariile consistoriale, precum și din cancelăriile protopresviterale.

† *Necrolog.* Inregistrăm cu durere că părintele Ilie Baia, paroh în Barateaz după un morb îndelungat a trecut la cele eterne în 15/27 Dec. a. e. Rogăm pre Dumnezeu. ca sufletul răposatului să-l așeze în locașurile dreptilor, ear familia rămasă în doliu să-o consoleze!

Concurs.

În Sânmiclăușul-mare, comitatul Torontal, devenind la școlile confesionale gr. or. române un post vacant de învățator se publică concurs, cu ziua de alegere Duminică după S. Botof al Domnului în 7/19 Ianuarie 1896.

Școla de băieți clasa I-a este înpreunată cu dotațiunea:

a) În bani gata 350 fl.; b) cortel în natură cu 3 odăi, culină, cămară, șopru; apoi grădina de legumi, intră și estravilană; c) un juger de pământ arătoriu, d) 2 orgii lemne de foc pentru sine.

Dela competenți se pretinde:

a) Cualiificațiune cu examen din limba magiară și cunoșterea ei în vorbire și scriere; b) adevărită dela inspectorele școlare competente despre desteritate, diligență, servițiul de până acum și purtarea morală; c) prezentare în persoană, ca învățătorii se-și arate desteritatea în cele rituale; d) alesul are obligamēt de a propune în școla de repetițiune, învățătorul de a susține într'o strană cântările rituale, fără alt onorariu și fără de a pute forma asupra comunei — afară de cele de sus — alte pretensiuni.

Recursele adresate comitetului parochial să se espedie la adresa subinsemnatului până-n 6/18 Ianuarie 1896 la Nagy-Szent-Miklos. (Torontal.)

San-Miclăușul-mare, 16/24 Decembre 1895.

Svetoniu Petrovicu, m. p.

paroch, vicariu protopop ca președintele comitet. parochial.

—□—

Pe baza ordinațiunei consistoriale dela 18/30 Noembrie a. e. Nr. 7049, pe stațiunea învățătorească din **Cermeiu**, devenită vacantă prin renunțarea lui **Simion Albu**, se escrie concurs cu termin de alegere 30 de zile dela prima publicare.

Emolumintele sunt: 1) bani gata 120 fl.; 2) pentru grâu și cucuruz 150 fl.; 3) pentru fân 57 fl.; 4) 12 stânguni de lemne din care se se încăldescă și școla; 5) pentru conferință 10 fl.; 6) scripturistică 5 fl.; 7) familia 24 fl.; 8) cuartir liber cu grădina de legumi.

Doritorii, cari vor se reflecte la acest post se avisază, ca recursele lor ajustate conform statutului organice și adresate comitetului parochial se le trimită Prea Onoratului Domn protopresviter și inspector școlar **Ioan Cornea**, în **Borosjenő** (comitatul Aradului), cel mult până în 12/24 Ianuarie 1896; avēnd recurenții a se presenta în sfânta biserică din loc pentru a-și arēta desteritatea în cântare și tipic.

Se observă că dela recurenți se cere se aibă 3—4 elase gimnasiale și capacitatea de a forma cor vocal.

Cermeiu, la 6/18 Decembre 1895.

Comitetul parochial.

Cu știrea mea: **IOAN CORNEA**, m. p. protopresbiter.

Pentru ocuparea postului de capelan temporal sistematizat cu aprobarea Ven. Consistoriu din 16/28 Ianuarie 1895. Nr. 7046 pe lângă veteranul paroch **Ierosim Luțiai** din **Genadul-Unguresc**, se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare.

Dotațiunea:

1) Sesiunea comasată de 46¹²²⁴/₁₆₀₀ jughere pământ-arător de prima clasă, carele esarēndat aduce venit anual 1028 fl.; 2) Birul grâu curat. Dela casă gelerescă $\frac{1}{2}$ chibla Dela casă cu $\frac{1}{8}$ sesiune pământ eră atăta. Dela casă cu $\frac{2}{8}$ sesiune pământ $\frac{2}{4}$ chibla, er dela casă cu $\frac{4}{8}$ sesiune pământ și mai sus, una chibla. Cari dau tōteleolaltă 160 chible, à 3 fit de tot 480 fl.; 3) Venitele-stolari: dela botezuri, cununii, înmormētări, părăstase și pomenirea morților 400 fl.; 4) la botetul Domnului pentru sântirea caselor și a sălașelor 60 fl.; 5) pentru pomenirea morților a două zi de sântelr Paști 20 fl.; 6) în sērbătorile de preste an pentru miruit 30 fl.; 7) pentru estrase familiari s. a 40 fl.; 8) sântirea unor case în vinerea tinară 30 fl. — La olaltă: 2088 fl.;

Sē notēză. cumcă alesul capelan va căpăta jumătate din tōte venitele, și după competențele sale va suporta dările obveninde.

Recurenții au să-și ajusteze recursele lor amăsurat §. 15 lit. a) din reg. pentru parochii de clasa I-a. Recursele adresate comitetului parochial din **Cenadul-Unguresc**, se se trimită părintelui protopop **Moise Bocșanu**, în **Arad**. Recurenții se se presinte în vre-o Duminică ori sērbătore spre a-și arēta desteritatea în cântare și celeoratorice.

Dat din ședința comitetului parochial din comuna **Cenadul-Unguresc**, ținută la 3/15 Decembre 1895.

Iosif Luțiai, m. p. *Ambrosiu Coste, m. p.*
preș. com. par. not. com. par.

La autorisareā lui: **MOISE BOCȘANU**, m. p. protopop.

—□—

Pe baza decisiunei Venerabilului Consistoriu gr. or. **Oradan** de sub Nr. 281/1893. B. respective 684/1895. pentru deplinirea parochiei vacante de clas'a a III. **Coșdeni**, comitatul **Bihor**, protopresbiteratul **Beiușului**, se escrie concurs cu termin de alegere pe ziua de 14/26 Ianuarie v 1896

Venitele dela acēsta parochiā sunt: 1) Pământul parochial cu un venit de 120 fl.; 2) Casa parochială cu două chilii și uneltele economice cu grădina cu un venit de 50 fl.; 3) Birul preoțesc dela 115 case socotit în 14 cubule à 5 fl. cubul 70 fl.; 4) dela tōtă casa o zi de lucru cu mână și boii à 40 cr., la plug 20 zile à 1 fl. ziua — dau un venit de 56 fl.; 5) din stōle și adecă: din înmormētări mari, și mici, cununii, masluri, festanii și alte venite 100 fl.; 6) Patruzeci de cară de gunoii purtate pe clegie un venit de 16 fl, de tot: 412 fl.

Cei ce dorese să recurgă la acēsta parochie să avisază că recursele lor ajustate cu tōte documintele necesarie — și adresate comitetului parochial din **Coșdeni** — se le trimită Preonoratului Domn Protopresbiter **Elia Moga**, în **Robogány**, până la 12/24 Ianuarie 1896 inclusive căci celea intrate mai târziu nu se vor lua în considerațiune, în urmă: recurenții, au a se presenta vre-o dată la s-ta biserică din **Cosdeni**, până la terminul alegerei, spre a-și arēta desteritatea în cântare și orătorie.

Dat din ședința comitetului parochial din **Cosdeni**, ținută la 4/16 Noembrie 1895. Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: **ELIA MOGA**, m. p. protopresbiterul **Beiușului**.

—□—